

[Udenrigsministeren.]

i Folkeforbundet i saa Henseende kan volde Vanskeligheder, og jeg forstaaer, at det er dette Spørgsmaal, der ligger bag det ærede Medlem Hr. Christmas Møllers Opfordring til mig om at udtale mig med Hensyn til vor Stilling til Folkeforbundspagts Sanktionsparagraf. Jeg kan i saa Henseende sige: Det kan anses for fastslaaet, at Pagtens Artikel 16, ogsaa for de økonomiske Sanktioners Vedkommende, har mistet sin obligatoriske Karakter. Jeg skal ikke her komme tilbage til tidligere Udtalelser, der for vort og andre Staters Vedkommende har fastslaaet dette, jeg skal kun minde om de syv Staters Erklæring ved Udenrigsministermødet i København i Juli i Aar, der gav et samlet Udtryk derfor. Siden er i Genève i September Maaned denne Opfattelse klarlagt af de syv Stater gennem Taler af deres Udenrigsministre og i skriftlige Erklæringer. Talrige andre Stater har sluttet sig dertil. Blandt disse var klart og afgørende Storbritanniens Repræsentant. Frankrigs Ordfører erkendte Berettigelsen for hver Stat til selv at tage sin Beslutning under Hensyntagen til den geografiske Situation, økonomiske Forhold og andre Staters Deltagelse, Ord, der ret nøje dækkede den Opfattelse, vi havde været Talsmand for ved Vedtagelsen af Genève-Protokollen i 1924, og som vi siden Gang efter Gang har taget som Udgangspunkt. Der fremkom ved Mødet Indvendinger fra Sovjetunionen og fra enkelte andre Stater. Men de syv Stater, der havde været samlet her i København, har ikke søgt en Anerkendelse fra Forbundets Side af det Standpunkt, som de indtager; de har fastslaaet dette som noget, de selv havde Ret til at afgøre; de har erkendt enhver anden Stats Ret til for sit Vedkommende at træffe samme Afgørelse.

Man kan spørge; med hvilken Ret de har kunnet gøre det, og jeg svarer dertil: Det kunde vi gøre, fordi det kun var en Konstatering af den Tilstand, der faktisk har bestaaet allerede fra Folkeforbundets første Aar: I alle de Tilfælde; der har foreligget, hvor der var Mulighed for Anvendelse af Artikel 16, har de enkelte Stater frit skønnet over Deltagelse deri og ofte undladt saadan Deltagelse. Det gælder Stormagterne, saa godt som det gælder de mindre Magter, og jeg understreger her,

at det gælder *alle* Stormagter. Derfor kan ingen Magt rette nogen Bebrejdelse mod os, naar vi i givet Tilfælde handler ud fra samme Ret til fri, selvstændig Beslutning. Der kan ikke i saa Henseende være forskellig Ret for Stormagter og andre Medlemmer af Folkeforbundet.

Naar vi fastslaaer dette, saa betyder det ikke, at vi opgiver Interessen for Forbundets Virksomhed, vi klarlægger kun den Begrænsning, som det maa sætte for sit Arbejde i den nuværende Situation. Vi mener, at dette tjener Forbundets Fremtidsmuligheder bedst. Vi ønsker med ikke mindre Iver end hidtil at deltage i Forbundets opbyggende Arbejde, det Arbejde, som det ogsaa kan udføre under de nuværende Forhold, Arbejdet for Skabelsen af en Samarbejds Aand mellem Folkene.

En nærmere Redegørelse for de Forhandlinger, der har fundet Sted, for hele vor Stilling inden for Folkeforbundet, vil det være naturligt at fremlægge i det Rigsdagsudvalg, som nu maa forventes nedsat.

Jeg følger til disse Bemærkninger om vor Holdning under en Storkrig følgende: Det er selvsagt, at til en Overvejelse af hele vor Stilling vil høre ogsaa en Overvejelse af vort Militærvæsens Betydning for Bestræbelserne for at holde os uden for Krig mellem andre Stater. Det er givet, at der her vil foreligge en Række praktiske Opgaver. Om dér til Løsning af disse Opgaver kræves noget mere eller noget mindre militært Beredskab, er et Skønsspørgsmaal. Lange Tidens Erfaringer har lært os, at der er Forskel i vor Vurdering i saa Henseende, men Diskussionen om, hvis Skøn der er det rette, bør, hvor bestemt man end hævder egen Opfattelse, kunne føres uden at sætte Lidenskaberne i saa stærk Bevægelse, at det for hele vor Stilling saa værdifulde nationale Sammenhold svækkes derved.

Det er klart, at Muligheden for at holde os uden for en mulig Storkrig, hvis en saadan skulde komme, afhænger af dennes Karakter og dens Varighed. Men Opgaven kan ikke anses for uløselig, hvis Vilkaarene skulde blive, som det efter det i Øjeblikket foreliggende snarest kan ventes. Den løstes under Verdenskrigen under Forhold, der ikke var gunstigere for vor Stilling end de nu foreliggende Forhold. Men vi ved alle, at selv om vi holdes uden